

Subject : Third Language Sanskrit (TLS)
MODEL QUESTION SET – 4

OBJECTIVE

Time : 1 Hour

Full Marks : 50

शुद्धम् उत्तरं चिनुत ।

1. कः आसीत् उपमन्योः गुरुः ?
 (A) व्यासः बपाष्पै
 (C) गौतमः गोउपाष

(B) धौम्यः धोमपै
 (D) वसिष्ठः वसीष्टै

2. उपमन्युः कस्मै भैक्ष्यं निवेद्य अपरम् आचरति स्म ?
 (A) दरिद्राय दरिद्राय
 (C) देवाय देवाय

(B) भिक्षुकाय भिक्षुकाय
 (D) गुरवे गुरवे

3. उपमन्युः कीदृशः सन् भ्रमन् कूपे अपतत् ?
 (A) अन्धः अन्धै
 (C) कुपितः कुपितै

(B) वृभुक्षितः वृभुक्षितै
 (D) चिन्तितः चिन्तितै

4. सिंहेन स्वगृहमागच्छता कः प्राप्तः ?
 (A) सिंहशिशुः शिंहशिशै
 (C) शृगालशिशुः शृगालशिशै

(B) मार्जारशिशुः मार्जारशिशै
 (D) शशकसुतः शशकसुतै

5. कौ ज्येष्ठबान्धवस्य भज्ञात् निरुत्साहतां गतौ ?
 (A) सिंहसुतौ शिंहसुतौ
 (C) मृगसुतौ मृगसुतौ

(B) गजसुतौ गजसुतौ
 (D) शृगालसुतौ शृगालसुतौ

6. सिंही शृंगालशिशुं केन परां पुष्टिमनयत् ?
 (A) जलेन
जलेन
(C) भोजनेन
द्वाजनेन
(B) फलेन
प्रलेन
(D) स्वस्तनक्षीरेण
धृष्टनक्षीरेण
7. केन उद्बुद्धैः युवकैः सम्प्रति विश्वस्य अनेकत्र सेवा क्रियते ?
 (A) गुरुणा
गुरुणा
(C) रामकृष्णेन
रामकृष्णेन
(B) विवेकानन्देन
विवेकानन्देन
(D) रामकृष्णामिशनमाध्यमेन
रामकृष्णमिशनमाध्यमेन
8. विवेकानन्दस्य बाल्यनाम किम् ?
 (A) नरेन्द्रनाथः
नरेन्द्रनाथः
(C) देवेन्द्रनाथः
देवेन्द्रनाथः
(B) सुरेन्द्रनाथः
सुरेन्द्रनाथः
(D) महेन्द्रनाथः
महेन्द्रनाथः
9. विवेकानन्दः आध्यात्मिकज्ञानबृद्धये किम् अधीतवान् ?
 (A) प्राच्यपाश्चात्यदर्शनशास्त्राणि
प्राच्यपाश्चात्यदर्शनशास्त्राणि
(C) पाश्चात्यदर्शनशास्त्राणि
पाश्चात्यदर्शनशास्त्राणि
(B) प्राच्यदर्शनशास्त्राणि
प्राच्यदर्शनशास्त्राणि
(D) पुराणानि
पुराणानि
10. “अप एव ससर्जदौ तासु बीजमवासृजत्” उक्तिरियं कुत्र विद्यते ?
 (A) गीतायाम्
गीतायाम्
(C) अथर्ववेदे
अथर्ववेदे
(B) मनुस्मृतौ
मनुस्मृतौ
(D) अमरकोषे
अमरकोषे
11. आकाशत् कस्य उत्पत्तिः ?
 (A) अग्ने:
अग्ने:
(C) वायोः
वायोः
(B) जलस्य
जलस्य
(D) पृथिव्याः
पृथिव्याः

12. भूतानि कस्मात् भवन्ति ?
- (A) जलात्
जलात्
(C) यज्ञात्
यज्ञात्
- (B) अन्नात्
अन्नात्
(D) आकाशात्
आकाशात्
13. शिशुः कम् ‘जृम्भस्व’ इति उक्तवान् ?
- (A) मृगशावकम्
मृगशावकम्
(C) गाम्
गाम्
- (B) पशुम्
पशुम्
(D) सिंहशावकम्
सिंहशावकम्
14. काभ्यां सह बालः प्रविशति ?
- (A) बन्धुभ्याम्
बन्धुभ्याम्
(C) तपस्विनीभ्याम्
तपस्विनीभ्याम्
- (B) मातृभ्याम्
मातृभ्याम्
(D) कन्याभ्याम्
कन्याभ्याम्
15. वर्णचित्रितः मृत्तिकामयूरः कुत्र अस्ति ?
- (A) सदने
सदने
(C) उटजे
उटजे
- (B) आश्रमे
आश्रमे
(D) वने
वने
16. कः सत्यप्रतिज्ञः आसीत् ?
- (A) रामचन्द्रः
रामचन्द्रः
(C) दशरथः
दशरथः
- (B) भरतः
भरतः
(D) लक्ष्मणः
लक्ष्मणः
17. वनवासकाले कुत्र सुप्यते ?
- (A) नवपल्लवशश्यायाम्
नवपल्लवशश्यायाम्
(C) शुष्कपत्रशश्यायाम्
शुष्कपत्रशश्यायाम्
- (B) भूमौ
भूमौ
(D) पर्णशश्याम् स्वयं भग्राम् भूतले
पर्णशश्याम् स्वयं भग्राम् भूतले

18. रामस्य वेशम् कीटुशम् ?
- (A) निर्जनम्
निर्जनम्
(C) विज्ञजनपूर्णम्
विज्ञजनपूर्णम्
- (B) शोकसन्तसम्
शोकसन्तप्तप्रम्
(D) सुविभूषितम्
सुविभूषितम्
19. दशरथः कस्यै वरौ दत्तवान् ?
- (A) कौशल्यायै
कौशल्यायै
(C) सुमित्रायै
सुमित्रायै
- (B) कैकेयै
कैकेयै
(D) सीतायै
सीतायै
20. कस्य विप्रियं न कर्तव्यम् इति रामेण उक्तम् ?
- (A) लक्ष्मणस्य
लक्ष्मणस्य
(C) दशरथस्य
दशरथस्य
- (B) भरतस्य
भरतस्य
(D) शत्रुघ्नस्य
शत्रुघ्नस्य
21. कस्य दमनं दमः उच्यते ?
- (A) मनसः:
मनसः
(C) कामनायाः
कामनायाः
- (B) तपसः:
तपसः
(D) आत्मनः:
आत्मनः
22. कः मूर्खः उच्यते ?
- (A) यः अध्ययनं न करोति
यः अध्ययनं न करोति
(C) यः ईश्वरे विश्वासं न करोति
यः ईश्वरे विश्वासं न करोति
- (B) यः विद्यालयं न गच्छति
यः विद्यालयं न गच्छति
(D) यः सदैव ईर्षा करोति
यः सदैव ईर्षा करोति
23. कः पण्डितः ?
- (A) यः धर्म जानाति
यः धर्मं जानाति
(C) यः शास्त्रं पठति
यः शास्त्रं पठति
- (B) यः धर्मं न जानाति
यः धर्मं न जानाति
(D) यः यज्ञं करोति
यः यज्ञं करोति

24. आतुरस्य किं मित्रम् ?

(A) वैद्यः
वैदेयः

(C) गृहस्थः
गृहस्तः

(B) शिक्षकः
शिक्षकः

(D) दानम्
दानम्

25. किम् आश्चर्यकरम् :

(A) शेषाः जीवितुम् इच्छन्ति
शेषाः जीवितुम् इच्छन्ति
(C) प्रत्यहं भूतानि यमालयं गच्छन्ति
प्रत्यहं भूतानि यमालयं गच्छन्ति

(B) शेषाः यमालयं गच्छन्ति
शेषाः यमालयं गच्छन्ति
(D) शेषाः खादितुम् इच्छन्ति
शेषाः खादितुम् इच्छन्ति

26. वृत्युपरोधम् =

(A) वृत्ति + अपरोधम्
वृष्टि + अपरोधम्
(C) वृत् + ति + उपरोधम्
वृत् + ति + उपरोधम्

(B) वृत्ति + उपरोधम्
वृष्टि + उपरोधम्
(D) वृत्तिः + उपरोधम्
वृष्टिः + उपरोधम्

27. द्यौर्नः =

(A) द्योः + नः
देयोः + नः
(C) द्यौर् + न
देयोर् + न

(B) द्यौः + नः
देयोः + नः
(D) द्येः + नः
देयेः + नः

28. अङ्गाराम्लम् =

(A) अङ्गर + अम्लम्
अङ्गार + अम्लम्
(C) अङ्गरम् + आम्लम्
अङ्गारम् + आम्लम्

(B) अङ्गरम् + अम्लम्
अङ्गारम् + अम्लम्
(D) अङ्गरः + अम्लम्
अङ्गारः + अम्लम्

29. गजः + अयम् =

(A) गजायम्
गजायम्
(C) गजौयम्
गजौयम्

(B) गजोअयम्
गजोअयम्
(D) गजोअयम्
गजोअयम्

30. पवित्रः + भव =
 (A) पवित्रभव
      पवित्रुभव
 (C) पवित्रो भव
      पवित्रोभव
- (B) पवित्रस् भव
      पवित्रुष्वभव
 (D) पवित्र भव
      पवित्रु भव
31. महयामनिवेद्य भैक्ष्यं त्वया न भोक्तव्यम् :
 (A) कर्मणि द्वितीया
      कर्मणि द्वितीया
 (C) क्रियाविशेषणे द्वितीया
      क्रियाविशेषणे द्वितीया
- (B) कर्तरि प्रथमा
      कर्तरि प्रथमा
 (D) उक्ते कर्मणि प्रथमा
      उक्ते कर्मणि प्रथमा
32. सिंहोऽपि नित्यमेव मृगान् व्यापाद्य सिह्यै ददाति :
 (A) क्रिया विशेषणे द्वितीया
      क्रियाविशेषणे द्वितीया
 (C) कर्मणि द्वितीया
      कर्मणि द्वितीया
- (B) उक्ते कर्मणि प्रथमा
      उक्ते कर्मणि प्रथमा
 (D) व्याप्त्यर्थे द्वितीया
      व्याप्त्यर्थे द्वितीया
33. गुरुणा सोऽपि शिष्यरूपेण स्वीकृतः ।
 (A) करणे तृतीया
      करणे तृतीया
 (C) अपवर्गे तृतीया
      अपवर्गे तृतीया
- (B) अनुक्ते कर्तरि तृतीया
      अनुक्ते कर्तरि तृतीया
 (D) सहार्थे तृतीया
      सहार्थे तृतीया
34. विभिन्नरूपेण जीवजगतः विकासः अभवत् :
 (A) कृद्योगे षष्ठी
      कृद्योगे षष्ठी
 (C) शेषे षष्ठी
      शेषे षष्ठी
- (B) हेत्वार्थे षष्ठी
      हेत्वार्थे षष्ठी
 (D) कर्तरि प्रथमा
      कर्तरि प्रथमा
35. रोचते मह्यमेषः भद्रमयूरः ।
 (A) सम्प्रदाने चतुर्थी
      सम्प्रदाने चतुर्थी
 (C) रुच्यर्थकधातुयोगे-चतुर्थी
      रुच्यर्थकधातुयोगे चतुर्थी
- (B) तुमुन्लोपे चतुर्थी
      तुमुन्लोपे चतुर्थी
 (D) तादर्थे चतुर्थी
      तादर्थे चतुर्थी

36. प्रतिषिद्धः = प्रति + ————— + क्त ।

(A) सिध्

षिध्

(C) सिच्

षिच्

(B) षिध्

षिध्

(D) सोध्

द्वेष्

37. अपसृत्य = अप + सृ + ————— ।

(A) क्त

क्त

(C) शतृ

शतृ

(B) ल्यप्

ल्यप्

(D) क्यप्

क्यप्

38. आहूतवती = आ + ————— + क्तवतु + (डीप्)

(A) हवे

हृष्टे

(C) हूत्

हृष्टृ

(B) हू

हृ

(D) हृ

हृ

39. संस्कृतिः = सम् + कृ + ————— ।

(A) क्त

क्त

(C) घञ्

घञ्

(B) शतृ

शतृ

(D) कितन्

लुक्

40. लब्धः = ————— + क्त ।

(A) लुभ्

लुभ्

(C) लूञ्

लूञ्

(B) लभ्

लभ्

(D) लुक्

लुक्

41. धर्म चरति इति या =

(A) धर्मचारिणी

धर्मचारिणी

(C) धर्मचारी

धर्मचारी

(B) धर्मचारणी

धर्मचारणी

(D) धर्मचरी

धर्मचरी

(A) शीवी

शीबी

(C) शिवा

शीबा

(B) शिवी

शीबी

(D) शिवनानी

शीबानानी

49. दुष्टः यवः =

(A) यवा

यदा

(B) यवनी

यदनी

(C) यवनानी

यदनानी

(D) यवानी

यदानी

50. विवाहिता स्त्री =

(A) पाणिगृहीती

पाणिगृहीती

(B) पाणिगृहीता

पाणिगृहीता

(C) पाणिगृहिता

पाणिगृहिता

(D) पाणिगृहिणी

पाणिगृहिणी

Subject : Third Language Sanskrit (TLS)

MODEL QUESTION SET – 4

SUBJECTIVE

Time : 1 Hour 30 Minutes

Full Marks : 50

1. प्रायशः वाक्यत्रयेण निजभाषया उत्तरं लिखत । $5 \times 2 = 10$

(i) उपमन्युः कथं गुरवे सर्वं भैक्ष्यं न्यवेदयत् ?

अथवा

निर्मलेन जलेन किं भवति ?

(ii) रामकृष्णमिशन्माध्यमेन किं भवति ?

अथवा

रक्षाकरण्डकस्य को विशेष आसीत् ?

2. प्रायशः वाक्यत्रयेण निजभाषया उत्तरं लिखत : $5 \times 2 = 10$

(i) बेपमाना सीता कीदृशं पतिम् अपश्यत् ?

अथवा

कथं दुःखतरं वनम् ?

(ii) कस्मात् कारणात् महाजनो येन गतः स पन्थाः भवति ?

अथवा

पुरुष-राष्ट्र-श्राद्ध-यज्ञाः कथं मृताः भवन्ति ?

3. अनुच्छेदं पठित्वा संक्षेपेण उत्तरं लिखत । $2 \times 5 = 10$

कश्चन ग्रामः । तत्र कश्चन वटवृक्षः आसीत् । तस्मिन् वृक्षे कश्चित् सर्पः वसति स्म । सः अतीव विषधरः आसीत् । वृक्षस्य समीपे मार्गेण आगतान् सर्वान् अपि सः दशति स्म । तस्मात् कारणात् ग्रामजनाः तेन मार्गेण गमनागमनं कर्तुं भयम् अनुभवन्ति स्म । एकदा कश्चन मुनिः तेन एव मार्गेण गच्छन् आसीत् । तं दृष्ट्वा सर्पः ‘एषः दशनीयः’ इति वेगेन तत्र आगतवान् । परन्तु महात्मनः तपः प्रभावतः सर्पः तं दृष्टं न शक्तः मुनिः अपि तं सर्पम् अहिंसायाः महत्त्वं बोधितवान् । सर्पः मुनेः वचनेन प्रभावितः अभवत् । तदारभ्य सः दंशनं त्यक्तवान् । यद्यपि सर्पः विषधरः तथापि इदानीं सः विषहीनः इव व्यवहरति स्म । अतः जनाः निर्भयं गमनागमनं कुर्वन्ति स्म । दुष्टाः बालाः तस्य उपरि शिलाखण्डं क्षिपन्ति, पीडयन्ति स्म । परन्तु सर्पः शान्ततया तेषां पीडां सहते स्म ।

कानिचन दिनानि अतीतानि । सः मुनिः यदा तत्र आगतवान्, तदा सर्पस्य शरीरं क्षतविक्षतम् आसीत् । सः मुनिम् उक्तवान् – “स्वामिन्! भवतः उपदेशकारणतः अहं हिंसाचरणं त्यक्तवान् । परन्तु मम स्थितिः शोचनीया जाता अस्ति” । तदा मुनिः उक्तवान् – “भोः मित्र! अन्यान् मा दशतु परन्तु फुल्कारं मा त्यजतु ।”

सर्पः तथा कृतवान् । फलतः कोऽपि तस्य समीपं नागतः । स हिंसां त्यक्त्वाऽपि शान्त्या वसति स्म । मुनेः उपदेशात् सर्पः नूतनं जीवनदर्शनं प्राप्तवान् । शक्तिमान् भव, परन्तु अपराणामनिष्टं मा कुरु ।

प्रश्नाः

- (i) कान् सर्वान् सर्पः दशति स्म ?
- (ii) कस्मात् सर्पः मुनिं दषुं न शक्तः अभवत् ?
- (iii) यद्यपि सर्पः विषधरः तथापि इदानीं सः कीदृशः व्यवहरति ?
- (iv) शक्तिमान् भव, परन्तु किं मा कुरु ?
- (v) मुनेः उपदेशकारणतः सर्पः किं त्यक्तवान् ?

4. अधोलिखितानि पदानि व्यवहृत्य संस्कृतभाषया पृथक् पञ्चाक्यानि रचयत : $2 \times 5 = 10$

- (i) मन्दम्
- (ii) त्रह्ते
- (iii) इच्छन्ति
- (iv) रोचते
- (v) साधयति
- (vi) इति
- (vii) सम्यक्
- (viii) सर्वतः

5. अधोलिखितेषु पञ्चानां (5) वाक्यानां संस्कृतभाषया अनुवादं कुरुत : $2 \times 5 = 10$

- (i) पिलाणि बूढाङ्गर हात्धार नेत्रेष्ठि ।
- (ii) मूनिमाने दिनरे दिनिथर द्वान् करेति ।

- (iii) ଶିଅଟି କୋଠାଉପରୁ ନାଚ ଦେଖୁଥିଲା ।
- (iv) ତୁମେ କାହିଁକି ମୋଉପରେ ରାଗୁଛ ?
- (v) ସେ ନିଜ ଜଙ୍ଗାରେ କାମ କରିବେ ନାହିଁ ।
- (vi) ମହାନଦୀର ଦୁଇପାଖରେ ଶିବମନ୍ଦିର ଗୁଡ଼ିକ ଶୋଭା ପାଉଛି ।
- (vii) ଆସେମାନେ ମାସକରେ ବ୍ୟାକରଣ ପଡ଼ିଲୁ ।
- (viii) କାମନାରୁ କ୍ରୋଧ ଜାତ ହୁଏ ।

SUBJECT – THIRD LANGUAGE SANSKRIT (TLS)**Scoring Keys Model Question Paper – (Objective) SET-4**

Question No	Answer Key	Question No	Answer Key
1	B	26	B
2	D	27	B
3	A	28	A
4	C	29	D
5	A	30	C
6	D	31	D
7	D	32	C
8	A	33	B
9	A	34	A
10	B	35	C
11	C	36	A
12	B	37	B
13	D	38	A
14	C	39	D
15	C	40	B
16	C	41	A
17	D	42	B
18	D	43	C
19	B	44	D
20	B	45	B
21	A	46	A
22	C	47	B
23	A	48	C
24	A	49	D
25	A	50	A